

Motion till riksdagen 2025/26:4086

av Leila Ali Elmi m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2025/26:215 Tidsbegränsat boende för vissa nyanlända invandrare – en ny lag om bosättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att etableringsboende ska kunna erbjudas med större flexibilitet utifrån individuella behov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om bosättning för vissa nyanlända invandrare i den del det avser 13 § första stycket 1 och 2.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att stärka rättssäkerheten och skyddet för den enskilde i etableringsboendet, genom möjlighet till besittningsskydd, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett tydligt barnperspektiv ska genomsyra lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen föreslår ett nytt system för bosättning av nyanlända där etableringsboendet tidsbegränsas och villkoras. Förslaget innebär ett skifte från ett mer öppet ansvar till ett system där boendet är tillfälligt och kopplat till krav på individen. Regeringen föreslår att en nyanländ som tagits emot efter anvisning som huvudregel endast ska ha rätt till boende i 36 månader, att rätten till boende i vissa fall ska kunna upphöra i förtid och att etableringsboenden inte ska omfattas av besittningsskydd.

Trygghet och stabila villkor är grunden för etablering

Miljöpartiet delar inte regeringens syn på vad som skapar en god etablering. Integration börjar med trygghet, stabila levnadsförhållanden och reella möjligheter att komma in i arbete, utbildning och samhällsliv. Etableringsinsatser behöver vara individanpassade, kunna pågå olika länge beroende på människors skilda förutsättningar och utformas med ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Språk, praktik, utbildning och matchning mot arbetsmarknaden ska stärkas, inte undergrävas av boendeosäkerhet.

Remisskritiken visar riskerna med tidsbegränsat och villkorat boende

Flera tunga remissinstanser riktar allvarlig kritik mot centrala delar av förslaget. Diskrimineringsombudsmannen avstyrker införandet av en generell tidsgräns och pekar på att detta riskerar att leda till ökad hemlöshet, trångboddhet och försämrad etablering. Myndigheten lyfter även att förslaget kan få diskriminerande konsekvenser, särskilt för kvinnor, och att kopplingen mellan boende och villkorade krav väcker rättssäkerhetsproblem.

IFAU avstyrker den villkorade rätten till etableringsboende i dess nuvarande utformning och framhåller att en sådan åtgärd kan försvåra långsiktig etablering och stabil livsföring, särskilt i hushåll med barn.

Akademikerförbundet SSR, som organiserar yrkesverksamma inom socialt arbete, betonar att etablering på arbetsmarknaden förutsätter stabila levnadsförhållanden. Förbundet varnar för att tidsbegränsade och osäkra boendelösningar riskerar att motverka just den etablering som reformen syftar till att stärka. De lyfter även vikten av ett tydligt barnperspektiv, där kontinuitet i boende och skolgång är avgörande.

Förslaget riskerar att öka otryggheten och drabba utsatta grupper

Mot denna bakgrund framstår regeringens förslag som otillräckligt underbyggt. Att införa en fast tidsgräns utan tillräcklig hänsyn till individuella förutsättningar riskerar att skapa otrygghet snarare än integration.

Vidare innebär förslaget att rätten till boende villkoras på ett sätt som kan få långtgående konsekvenser för redan utsatta grupper. Det finns en uppenbar risk att människor förlorar sitt boende utan att ha realistiska möjligheter att ordna ett nytt, vilket kan leda till ökade sociala problem och högre kostnader för kommunerna.

Särskilt allvarligt är att barn riskerar att drabbas av upprepade flyttar och bristande stabilitet. Ett tydligt barnperspektiv måste därför genomsyra lagstiftningen.

Sammantaget bör ett mer flexibelt system utvecklas, där individens förutsättningar, rättssäkerhet och barns behov står i centrum.

Leila Ali Elmi (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Malte Tängmark Roos (MP)